

Abonamente:

1 Lună:
10 Lei sau 4 Ruble.
3 Luni:
25 Lei sau 12 Ruble.

Pentru preoți și învățători: prețul jumătate.

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările.

Prim-Redactor: Dr. Ion Mateiu.

PLATA

PENTRU RECLAME
după
INVOLALĂ

REDACȚIA, Ulița Gogol No. 39

ADMINISTRAȚIA

Bul. Alexandru cel Bun, Pașaj

Chișinău,

TELEFON No. 8/33

Cultura rusească și cultura românească

Naționalizarea Basarabiei s'ar putea îndeplini ușor în momentul când Moldovenii, pătrunși de cultura rusească, precum și locuitorii de altă naționalitate, s'ar încredința că cultura românească este mai înaltă și mai solidă decât cea rusească.

Așa s'a scris cu un prilej în această gazetă. Acum ne simțim datori să stăruim mai de aproape asupra acestei întrebări atât de însemnate.

Basarabia nu este o provincie rusească, decât doar prin amintirea ei istorică de 106 ani, ea e o provincie românească prin partea cea mai mare și mai reală a trecutului ei, prin majoritatea absolută a locuitorilor ei și prin starea ei de drept de astăzi. Ca atare, numai încape îndoială că cultura ei trebuie să fie românească.

Imprejurările de până acum au făcut ca la țară să nu fie nici o cultură, afară de cea moștenită prin inerția de veacuri și prin pospăială proaspătă a oficialității rusești, iar la orașe să fie o adâncă înrăurire rusească. Aproape toți intelectualii moldoveni sunt crescuți în școli rusești cari li-au infiltrat adânc în suflete, deodată cu limba, și cultura rusească, de a cărei temeinicie și înălțime sunt cu toții încredințați, uneori fără să vrea.

Ar fi o greșală să tragem la îndoială vrednicia culturii rusești. Ioată lumea cunoaște doar bogata literatură a uriașului popor, care a dat însemnate contribuții și pe terenul muzicii și al picturii precum și în unele ramuri de știință. Biserica rusească a ajuns în unele privinți la culmi considerabile și teologia rusească ține recordul în teologia ortodoxă. Universitățile Rusiei sunt cunoscute prin anumite lucrări ale lor, chiar și în străinătate. Multe dintre ele au laboratorii mai bine instalate decât chiar și țările apusene. Orașele rusești au ceva monumental care întrece în unele privințe tot ce se vede în orașele Apusului. Viața economică, mai ales dela organizarea zemstvelor încoace, apucase să se întemeieze pe temelii destul de solide. Administrația și comunicația, ce e drept, erau mai prejos de cum ar fi trebuit, dar oricum, cultura rusească în deobște luată putea să mulțumească destul de bine pe cineva, care în judecata lui nu pornia dela principiul vieții naționale. Și cum aproape toți intelectualii moldoveni, crescuți în spirit rusec, nu porneau dela principiul național românesc, cultura rusească îi mulțumea și

cea românească nu-i interesa. Li se părea, că cultura unui popor, de douăzeci de ori mai mic ca cel rusec, nu poate fi nici pe departe așa de înaltă ca cea rusească.

Dacă acum împrejurările i-au mânat pe toți, vrând nevrând, spre viața românească și spre cultura românească, îi va mulțumi ea? Are oare această cultură destulă putere ca să le impue?

Poate ținea literatura noastră concurență cu cea rusească? Muzica noastră și celelalte arte? Are viața noastră socială acel farmec de intimitate și sinceritate pe care ei îl găseau în cea rusească?

Moralitatea noastră publică le va impune? Organizația orașelor noastre, viața noastră bisericească și școlară, viața politică și spiritual din armată — toate acestea le vor găsi ei mai bune la noi decum le știau din viața rusească?

Am fi fericiți să putem răspunde la aceste întrebări cu un hotărâtor: da. Dar dacă din pricini foarte adânci și îndepărtate, cari stau în legătură cu tot trecutul nostru vitreg, răspunsul n'ar putea fi atât de categoric, ar urma oare ca intelectualii moldoveni să se ție departe de cultura și de viața noastră și să rămâie mai departe supt influența culturii rusești? Nu, nicidecum! Dimpotrivă, ei trebuie să intre în mijlocul vieții noastre românești aducând cu ei tot ce au putut dobândi prin silințele lor de până acum, pentru a îmbogăți viața noastră care, cel puțin în viitor, prin munca comună a tuturor, să ajungă la un nivel cores-punzător.

Ei nu trebuie să-și zică: cultura rusească e mai înaltă decât cea românească, ci: noi suntem cu toții Români și trebuie să lucrăm din toate puterile pentru ridicarea cât mai grabnică a culturii noastre. Cu cât vom lucra mai mult, cu atât vom ajunge mai degrabă la culmea aceea care-i va mulțumi pe deplin într-o măsură mai mare decât oricare cultură străină.

Bineînțeles că și noi, ceilalți Români suntem datori să le oferim fraților basarabeni pe cât se poate numai astfel de lucruri, cari să le inspire respect față de cultura și față de viața românească.

O. Ghibu

Parca României se iscălește mâine

Din isvor destul de sigur aflăm că pacea va fi iscălită la București, mâine Joi, în 12 Aprilie.

Basarabiei

O, trup din trupul nostru frânt
Mi-i glasul fără de cuvânt,
Mi-i gândul fără de hotar,
Mi-i sufletul altar.

Ce glas de înger ar cânta,
Ce gând ar binecuvânta
Că ochii noștri n'ălcărâmi
Ce călă către frați?

De-un veac robită suferinții! —
De un veac ni se bocesc părinții,
Și glasul lor jetește'n vânt,
N'au tihnă în mormânt.

Tu, slabi și istoviți ne vezi
Și totuși nu Te-nstrăinezi,
Aici plâng fete și flăcăi
Și-i simți, că sunt de-ai Tăi.

Tu vii să suferi lângă noi,
Că-s multe răni după război,
Că-s multe răni de leucit
Și mult ne-am mai jertfit.

In ceasu-acesta n'tunecat
Se sbate Prutu n'istorat
Și codrii de pe munți se frâng
Și râurile plâng.

Dar nu se mai bocește în vânt
Același glasuri din mormânt
Că șoptea Cer-ului în vânt
Și pare că grăesc:

„O, visul nostru ne'mplinit!
„Cu sânge cald noi l-am stropit
„Prin munți, pe dealuri, prin câmpii:
„O, nu-l uitați, copii!“

„Iubirea noastră de pământ,
„Să fie crezul vostru sfânt
„Și va spori tot an de an
„Moldova lui Ștefan!“

Iași 28 Martie 1918.

I. C. Aslan.

Cursurile pedagogice din vara anului 1918

Comisiunea Școlară Moldovenească a organizat până acum, în înțelegere cu Zemstva Gubernială două serii de cursuri de limbă moldovenească: unul de 2 luni (15 Iunie - 15 August) în Chișinău și unul în Octombrie la Bălți, Chișinău și Soroca. Aceste cursuri organizate în grabă pentru a răspunde trebuințelor celor mai urgente n'au putut da învățătorilor o pregătire desăvârșită și necesitatea organizării unor cursuri mai temeinice era evidentă. Comisiunea s'a gândit de timpuriu la această problemă și a însărcinat cu studiul părții administrative o subcomisiune, al cărei raport s'a discutat și aprobat în ședințele din 21 și 30 Martie. Raportul înaintat Ministerului a fost aprobat și trimis Zemstvelor ținutale. Dăm în cele următoare raportul subcomisiunii administrative pentru organizarea cursurilor.

Subcomisiunea aleasă în ședința din 13 Martie a. c., pentru studiul organizării cursurilor pedagogice, ce se vor ținea în vara anului 1918, s'a întrunit în ședința la 16 Martie 1918 și în urma discuțiilor și a hotărârilor luate, am onoare a vă nainta următorul Raport.

Având în vedere că cu începutul anului școlar 1918/19 întreg învățământul primar din satele moldovenești ale Basarabiei va fi naționalizat, având în vedere că mulți învățători n'au putut sau n'au vrut să cerceteze cursurile organizate de Zemstva Gubernială în vara și toamna anului trecut, iar cei ce le-au cercetat, n'au putut primi pregătirea necesară, în deosebi cei dela cursurile de o lună din Octombrie și mai considerând și faptul, că după cum arată experiența, mulți învăță-

tori au lipsă și de oarecare complectarea a cunoștințelor pedagogice practice subcomisiunea hotărăște organizarea de cursuri pedagogice cu o programă mai complectă decum au fost cursurile de limbă din trecut.

Locul cursurilor

Cursurile se organizează în orașele Bălți, Bolgrad, Chișinău, Soroca.

Chestiunea financiară

Partea financiară a organizării cursurilor cade în sarcina direcțiilor (upravelor) Zemstvelor ținutale. Acele Zemstve în ale căror cuprins nu se organizează cursuri vor trimite pe învățătorii lor cu o listă și cu ajutorul financiar pe o lună la cursurile din orașul cel mai apropiat. Fiecare învățător e însă liber, ca în deplină înțelegere cu conducerea Zemstvei să se înscrie la ori și care din cursuri.

Durata. Cursurile vor începe la 1 Mai și vor ținea până la 31 Iulie.

Inscrierile. Sunt obligați să cerceteze aceste cursuri toți învățătorii cari au locuri sau doresc să fie numiți învățători la școli din satele moldovenești. Vor fi înscriși numai învățătorii cu diplome și anume: a) cei cari au locuri de învățători, b) învățătorii demobilizați, c) suplinitorii (inlocuitorii), d) cei ce au terminat o școală care le dă dreptul la un post de învățător și e) învățătorii de religie.

Examele

La sfârșitul cursurilor se va ținea înaintea comisiunilor formate din reprezentanții consiliului profesoral și delegații comisiilor școlare naționale un examen din toate ma-

terile, cari s'au predat la cursuri. Acest examen, care va fi specificat în regulamentul cursurilor e obligator pentru toți cei ce doresc să obțină un certificat cu dreptul de a preda în școlile primare din satele moldovenești.

Inlesniri

Se admit în principiu oare cari înlesniri la examen pentru acei învățători cari au urmat cursurile din vara anului 1917 și posedă certificate de examen. De aceeași favoare se vor bucura și absolvenții și absolventele școlilor, cari dau dreptul de a fi învățători, dacă în certificatul de absolvire vor avea la limba română cel puțin nota 5 (cinci).

Ajutorul material

Cei înscriși la cursuri primesc ca ajutor lunar 100 ruble pe lângă leafă, din care 50 le dă Ministerul, iar 50 Zemstvele ținutale. La acest ajutor au însă drept numai învățătorii cu diplomă și cu loc.

Obligație

Fiecare învățător, care primește ajutor lunar se obligă printr'un revers, pe care-l dă la începutul cursului, că va servi într'o școală moldovenească vreme de doi ani sau va înalpa ajutorul luat.

Programa cursurilor

Programa cursurilor va cuprinde următoarele materii: 1) Limba română, 2) Istoria literaturii române, 3) Pedagogia (sistemul), 4) Metodica, 5) Lecțiile practice, 6) Istoria neamului, 7) Geografia, 8) Aritmetica și Geometria, 9) Științele Naturale, 10) Lecții social-politice, 11) Cântarea corală și vocală.

O subcomisiune specială se va ocupa cu elaborarea programoi de studiu, cu redactarea regulamentului de conducere, cu alcătuirea orarului și cu propunerii privitoare la numirea lectorilor.

Externi

Învățătorii și candidații de învățători, cari intră în categoriile celor ce au fost admiși la înscriere, cari nu vor putea urma cursurile și se vor fi pregătit în particular vor fi admiși la examene.

Directorii și lectorii cursurilor

Directorii și lectorii cursurilor vor fi numiți și plătiți de minister. Indicatorile lor vor fi arătate în regulament; în principiu se hotărăște că directorii nu pot ținea și lecții de cursuri. Comisiunea școlară poate dispensa în caz de necesitate, de această obligație. Director al cursurilor din Bălți a fost numit d. Liviu Marian, al cursurilor din Chișinău, d. George Tofan; celelalte numiri se vor face în ședința de Mercuri. Numirile directorilor sunt făcute pe ziua de 15 Aprilie.

Raportor, George Tofan

Comitetul Universității populare

Președinte: N. Alexandri; tot el este reprezentantul Comisiei școlare moldovenești și al Societății culturale.

Reprezentanți ai corpului profesoral G. Tofan și P. Porucic. Conducerea părții pedagogice este încredințată d-lui Nistor.

Ministerul învățământului public din Basarabia este reprezentat prin Scobol, iar Ministerul învățământului public din București prin d. Cadere. Societatea culturală «Facia» este reprezentată prin d. Cujbă.

Organizarea bibliotecii universitare, care numără peste 12.000 volume este încredințată d-lor Halipa, Nistor, Porucic și Ghibu.

Organizarea șezătorilor duminicale este încredințată d-lui Halipa și Tofan.

Naționalizarea Basarabiei

Incep să răsară pe ici pe colo mici firme românești.

Uniforma militară rusească se vede tot mai rar. Ofițerii moldoveni au început să îmbrace uniforma românească.

În Chișinău este o cafenea „România”, pe bulevardul Alexandru, un restaurant „Macedonia”, deschis nu de mult și unul „Transilvania” care se deschide zilele acestea. Pribegii bucovineni s'au strâns și ei și au hotărât să-și înființeze un Cămin al lor.

Cetitorii noștri credem că au băgat de seamă că începând cu numărul de ieri în loc de strada Jucovschi — unde e Redacția „Cuvântului Moldovenesc” întrebuițăm numele de Strada Iașilor. De fapt acesta este numele străzii, iar nu cel de Jucovscaia, care i s'a dat numai de câțiva ani. Ce avem noi cu Jucovschi, ca să numim o stradă după numele lui? Ce-a avut Jucovschi cu Chișinăul? Credem că e timpul să ne întoarcem la vechea numire românească de Strada Iașilor.

Se pare că în curând se va deschide cea dintâi grădiniță de copii românească în Chișinău. De un astfel de așezământ e neapărat nevoie. Fără el procesul de naționalizare va merge încet la orașe. Generații întregi vor crește tot în spirit străin.

Cărticica „Cântecule neamului” tipărită de Centrul studenților basarabeni, însemnează un mare pas în dezvoltarea conștiinței naționale din Basarabia.

Ea cuprinde cânteculele naționale ale tuturor Românilor, din toate țările. Astfel de hrană sufletească e foarte bună pentru Moldoveni. Numai de s'ar răspândi precum se cuvine la țară.

Se caută tare Gramaticile române și Dicționarele româno-ruso. Păcat că nu se prea găsesc.

P. înăria (Duma) orașului Orhei a declarat cetățean de onoare pe d. general Rășcanu și pe câțiva d. n. ofițerii superiori români, cari au luptat la Orhei pentru aducerea bunei rânduieli și pentru proclamarea Unirii.

Au început să se fie examene pe la școlile moldovenești dela țară. În unele din ele sporul care s'a făcut e mai mult decât îmbucurător.

O bibliotecă istorică românească a început să se tipărească la Chișinău. Cea dintâi cărticică din această bibliotecă este Drepturile noastre asupra Hotinului, de d-l prof. Dr. I. Nistor, (extrasă din «România Nouă».)

La Bălți apare de mai multe săptămâni o gazetă românească, tipărită jumătate cu litere latinești. Ea se cheama Glas moldovenesc (românesc) Ne bucurăm de smerita lumină aprinsă în orașul de provincie, care în vremea din urmă a făcut frumoase lucruri pe teren național.

Cursurile de învățători cari se vor deschide la 1 Mai la Chișinău, Bolgrad, Soroca și Bălți, vor ținea trei luni de zile și vor avea un program mult mai amănunțit decât cele din anul trecut.

Banii românești au căutat mult mai mare ca cei rusești. Mai cu seamă banii Chrenschi sunt foarte anevoie primii.

Am dori să putem publica lista (spisocul) tuturor intelectualilor români moldoveni din Chișinău și din celelalte orașe ale Basarabiei. În acest scop rugăm pe cetitorii noștri să ne trimită numele și adresele tuturor

1. avocaților
2. doctorilor
3. inginerilor
4. profesorilor
5. judecătorilor și
6. notarilor moldoveni.

De asemenea să ni se trimită numele și adresele negustorilor și industriașilor moldoveni, pentru ca să-i putem face cunoscuți în cercuri cât mai largi.

BUCOVINA

de G. Tofan

— Rezumatul conferinţei dela Matineul de Duminecă —

(Urmare)

Starea politică a Bucovinei

Dela încorporare şi până la 1786, Bucovina a stat sub administraţie militară, întâia generalului Spleny şi pe urmă a lui Enzenberg. Cel dintâiu a avut sentimente pricleneşti faţă de populaţiunea băştinaşă şi a cerut ca politica de stat să nu jignească sentimentele naţionale şi religioase ale populaţiei, cel de al doilea a inaugurat politica germanizării mai întâiu în învăţământ. La 1786 Bucovina a fost împreună din ordinul împăratului Iosif al II-lea cu Galizia, ajungând un simplu cerc administrativ (Bukowiner kreis). Când s'au produs la 1848 mişcările revoluţionare din Austria, s'au mişcat şi Românii bucovineni sub conducerea, *Harmunachestilor* şi în petiţia ţării din Iunie 1848, cuprinzând 12 puncte, au cerut între altele şi autonomia ţării. La 1849 Bucovina devine autonomă, căpătând rangul de *ducat*, iar la 1861 primeşte o constituţie dându-i-se o dietă şi ca organ executiv un *comitet provincial*. După ultima reformă electorală dieta, careia îi sunt rezervate în special invatământul primar, chestiunile sanitare, economice, e alcătuită din 61 deputaţi, dintre cari 59 alegei în curii naţionale şi 2 de drept, mitropolitul şi rectorul Universităţii. Românii au în dietă majoritatea relativă, având 23 mandate. Multă vreme partidele din dieta bucovineană au fost capii a partidelor din parlamentul vinez — centralişti, autonomişti, un partid naţional român s'a constituit abia la 1892. În anul din urmă au izbucnit lupte politice între partidul naţional şi cel democratic, cari au slăbit mult poziţia politică a Românilor, dar

au avut şi o urmare bună, au trezit şi ridicat politiceşte masele largi ale poporului, cari până atunci n'aveau nici o parte la viaţa politică, aceasta fiind un monopol al câtorva boeri şi funcţionari dependenţi de guvern.

Biserica

Partea nordică a Bucovinei aparţinea episcopiei de Rădăuţi, partea sudică mitropoliei de Iaşi. La Rădăuţi păstoria dela 1750 *Dosofteiu Herescu*. Pe cale de înţelegere între mitropolul Moldova şi episcopul Dosofteiu acesta îşi schimbă titlul de *episcop de Rădăuţi* în cel de *episcop exempt al Bucovinei*. Noua dieceză a fost smulă din legăturile ei ierarhice cu mitropolia Moldova şi s'a făcut prin ordin împărătesc. Indată după deslăcarea guvernului oprî aducerea cărţilor bisericeşti din Moldova. La 1783 noua dieceză bucovineană fu supusă în cele *dogmatico şi curat spirituale* mitropolitului sârbesc din Carlovăţ. Aceasta este cel dintâiu pas spre slavizarea bisericii. Amintire ni a rămas terminaţiunea — *iei* la numele de familie, îndeosebi a celor preoţeşti. Tot atunci a început *importul de prelaţi străini*. — Din punct de vedere administrativ guvernul a pus stăpânire pe biserica ortodoxă din Bucovina, făcând din ea un organ al lui şi din slujbaşii ei, slujbaşii ai statului şi îndepărtându-o astfel dela menirea ei sublimă.

Biserica se cărnueşte până în ziua de azi de o lege numită „Regulamentul duhovnicesc” din 1786, prin care s'a consfinţit amestecul puterii de stat în trebile bisericii. (Va urma).

Dela universitatea populară

Luni 9 Aprilie.

I. *Di Munteanu-Râmnic: Istoria culturii române.*

Depe timpul lui *Alexandru cel Bun* ne-a rămas un document, care regulează raporturile comerciale ale Moldovei cu ţările vecine. Ştim din acest document, din cari centre apusene se importau diferitele mărfuri, si ce dădea Moldova în schimb — Argintul, ceare se aducea din *Livov (Lemberg)*. Postavul, haine scumpe se aduceau din oraşele *Ardealului Sibiu, Braşov, Biştrita* si apoi din *Lemberg*. Din Moldova străinii exportau peste vite si-îndesebi cai.

Tot din documentul acesta ştim unde era graniţa Moldovei în acel timp, cari erau drumurile principale, trecătorile etc. Târgurile în Principatele române s'au format de-alungul drumurilor comerciale, cari duceau pe văile râurilor. Cele mai însemnate căi comerciale erau următoarele: un drum ducea peste *treacătoarea Bran, ne valea Dâmbovitiei*, ajungea la *Târgovişte*, apoi trecea pe *valea Isalomitiei* şi astfel ajungea la *Brăila*, de aici la *gurile Dunării* şi *Cetatea Albă*. Drumul acesta mai târziu s'a ramificat şi mergea la *Giurgiu*.

Cea mai veche trecătoare e *Bratoccea*, ne unde au făcut drum Românii. În Moldova drumuri principale: *Suceava, valea Siretului Hârlău, Iaşi, vadul Tuţora, Tighina*. Alt drum: *Suceava, Roman, Bacău, Brăila, Său Iaşi, Vaslui, Bârlad, Fălcu, Cetatea Albă*. Târgurile s'au format din popasuri, iarmaroace, de obicei pe valea unui râu sau lângă vaduri. Legăturile comerciale cu străinătatea au putut organiza de stat în Principate.

Românii au învăţat multe lucruri folositoare dela străini

Principatele române ajung la putere mare când ţările din jur erau slăbite de lupte interne. Atunci se folosesc Domnii de ocazie şi îşi lărgesc hotarele. E veacul al XIV-lea şi îndeosebi al XV-lea.

II *D-I Dr. I. Nistor: Istorie naţională*

Starea culturală pe timpul lui *Alexandru cel Bun*. Slujba bisericească se făcea pe atunci şi la noi în limba slavonă; cărţile bisericeşti le primiam dela *Bulgari*. La început nu aveam o organizaţie bisericească. Aveam sate şi preoţi. Preoţii îşi primeau hirotonirea dela pustulie de prin schituri. Aceşti „vâdicii” simpli nu cu multă învăţatură, dar cu mare inimă, erau singura mângâiere a poporului.

când năvălau străinii în ţară... Ce tineri aveau aceşti părinţi ne-o dovedesc unele documente, în cari papa atrage atenţia regiilor ungari, că în Ardeal episcopii schismatice abia pe *Saşi* şi pe *Unguri* dela credinţa lor la schismă, la ortodoxie. Documentele acestea sunt scrise înaintea întemeierii Principatelor.

Alexandru cel Bun vru să întemeieze o biserică neamăntă de patriarhie. Luă deci pe episcopul *Iosif* din *Cetatea Albă* şi-l duse la *Suceava* şi astfel întemeie episcopia cu acest nume: *Mai târziu tot el înfiinţează* şi episcopia *Romanului*. Moaştele sf. Ioan le dăce la *Suceava*. Acest sfânt devine ocrotitorul Moldovei. Mai ridică multe mănăstiri, cari erau un centru de cultură. Astfel mănăstirea *Neamţ*, cea mai veche mănăstire, care s'a zidit probabil înaintea chiar de domnia lui *Alexandru cel Bun*.

Un document dela 1420 aminteşte o mănăstire în *Basarabia, la Vărzăreşti*. Dovadă că şi-n *Basarabia* era o viaţă bisericească şi culturală.

Pe timpul lui *Alexandru cel Bun* la *Suceava* a fost şi o şcoală înaltă. În cazul *Moldova* în acel timp se bucura de mare viaţă în faţa popoarelor vecine.

N. T.

La „Librăria România Nouă” se găsesc de vânzare aceste cărţi:

- Abecedarul moldovenesc* de Archimandritul Gurie.
- Carte de Religie* (Legea lui Dumnezeu) de Pr. N. M. Vlad.
- Cântecul Neamului* de V. Harea.
- Cărţi de Aritmetică* pentru clasa II, III şi IV de I. V. Praja.
- Cântec Moldovenesc* pentru clasele I, II, III şi IV primară de N. Oancea.
- 21 coruri pentru cor mixt*, voci egale şi voci bărbăteşti de E. Mezzetti.
- Liturgia* în 2 voci de D. Ionescu.
- Poezii* de Bolintineanu şi de N. Gane.
- Poezii* de V. Voiculescu.
- „ ” D. Petrino.
- „ ” Traian Deme'tr. scu.
- „ ” Soric.
- Fabule* de A. Donici.
- „ ” G. M. Alexandrescu.
- „ ” Asachi.
- Revista Şcoala Moldovenească*.
- Harta Basarabiei* de Traian Georgescu.
- Reviste şi jurnale româneşti*.
- Sărbătoarea Basarabiei*.
- Deşteptarea Moldovenilor de peste Nistru* de O. Ghibu.
- Preparatorul Absolvenţilor şi absolventelor şcolii primare* de V. Munteanu şi O. Zaharia.
- Depozit de hârtie albă de scris*.

Preau lectiuni de limba Română sau primesc orice ocupaţie dispunând de ore libere. **Cristian** Cafe România Alexandru cel Bun 98 2-3

O artistă basarabeană la Iaşi

D-soara *Anastasia Dicescu*, cunoscuta artistă basarabeană, va da Jo', 12 Aprilie, un concert la Iaşi. Acest concert, pus sub înaltul patronaj al M. S. Regina, va avea şi concursul altor artişti de seamă printre cari *D-na Olimpia Bârsan* şi maestrul *Enescu*, amândoi cunoscuţi cetitorilor noştri şi dela reprezentările date în Chişinău.

D-soara *Dicescu* este cea dintâi artistă basarabeană, care apare pe scena românească. Ea este aşteptată cu mult drag de fraţi.

ŞTIRILE ZILEI

SONET

Revine iar voioasa primăvară, Copacii, ramurile-au mugurit; Şi pe mormântul celor ce-au murit Acum verdeaţă n'ncepe să răsară.

Natura prelungindea presară Flori din belşug cu vesel colorit. Dormiţi eroi, cari a-ţi întredrit — Un vis ce'n bătălie v'alinată.

Avoastră moarte nu e moarte stearsă, Ci-i flacăra 'nvierii şi credinţei Ce peste suletele mari se varsă.

Că a-ţi plecat în taina nefiinţii, De dorul vostru inima ni-i arşi Şi reînviaţi în primăvara minţii.
Aurel Iorgulescu
Chişinău, Martie 1918

Flori şi scânduri. Un cetitor al nostru ne scrie următoarele rânduri:

„Am văzut şi' văd zilnic în piaţa cucoane cumpărând buchete de flori pentru cari dau câte 8-10 Lei şi pe cari şi le pun la piept, unde în scurtă vreme se ofilesc. Ce bine ar face aceste cucoane dacă ar cumpăra pe acei bani flori pe cari să le presare pe mormintele celor morţi pentru Patrie. sau şi mai bine, dacă ar cumpăra scânduri din care să facă cruci la mormintele eroilor, cari îşi dorm somnul de veci fără nici un semn la căpătuil lor. Am dovedi prin aceasta că suntem la înălţimea vremilor tragice de azi, că suntem patrioţi convingşi şi că suntem străbătuţi de moralitatea sfântă prin care poate trăi un popor.”

Cuvinte adevărate.

O nouă serbare de înfrăţire.

Duminecă a avut loc la Chişinău o nouă serbare naţională a ostaşilor români şi moldoveni. Ea a fost o frumoasă dovadă de simţăminte româneşti şi vitejeşti ale oastei noastre, mărite acum cu cea moldovenească.

Despre serbarea aceasta vom publica o amănunţită dare de seamă în numărul de mâine.

Ofiţeri şi soldaţi ruşi în Chişinău.

Încă tot se mai văd în oraşul nostru o multime de ofiţeri şi soldaţi ruşi a căror petrecere aici pare a da de bănuit. Credem că multele minciuni pe cari le scriu despre România gazetele ruseşti de peste Nistru stău într-o oarecare legătură cu aceşti ostaşi ruşi, cari ar fi să nu mai aibă ce căuta în România noastră.

Biblioteca românească la Chiev.

Ieri a venit la redacţia noastră un reprezentant al societăţii *Deşteptarea* a Românilor din Ucraina (cu sediul în Chiev) şi ne-a cerut cărţi pentru bibliotecă pe care societatea vrea s'o deschidă acolo. I-am dat peste o sută de cărţi din acelea cari au fost dăruite în România pentru nevoile Basarabiei. Afară de acestea s'au mai cumpărat pentru bibliotecă un număr de cărţi dela *Librăria naţională*.

Muzică românească ? — Luni seara a avut loc la Cazinou, o serbare muzicală, organizată de şcoala de muzică din oraş. La această serbare au debutat toate naţiunile din Basarabia în costumele lor naţionale reprezentanţii taturor popoarelor au dansat şi au cântat cântece naţionale. Românii au fost reprezentaţi de un grup de cântăreţi, cari nu au fost de nimeni autorizaţi să reprezinte muzica naţională românească. Bineînţeles ceace s'a produs la serbarea de luni, nici pe departe nu putea oglindi arta naţională românească şi de acea ne mirăm cum aya, oricine îndrăzneşte să năumească muzică românească ceace nu este românească.

Şcoala românească în Chiev. —

Românii din Chiev au deschis o şcoală românească pentru a învăţa limba, istoria şi literatura naţională, Şcoala e frecventată cu mare dragoste de mulţi români basarabeni şi de cei din Transnistria.

Un liceu românesc la Acherman. — D. Ministru al şcolilor din România a declarat că oraşul Acherman, va fi înzestrat printre altele şi cu un liceu sau gimnaziu românesc.

Prefecţii în judeţele Basarabiei. — Decretele regale pentru numirea noulor prefecţi ai judeţelor (finitorilor) din Basarabia au fost depuse spre semnare M. S. Regelui.

Toţi prefecţii vor fi Români basarabeni.

Leul şi rubla. În vreme ce în Ucraina Nemţii au statorit preţul unei coroane la 50 copeici şi al unei mărci la 75 copeici, în Basarabia românească Leul are o valoare relativ mult mai mică, de 44 copeici. Nădăjduim că se vor putea găsi măsurile trebuitoare pentru ca banul românesc să crească în valoare faţă de rubla.

Delegaţia comisiei pregătitoare pentru convocarea soborului bisericesc basarabean a fost primită Luni în audienţa la Iaşi de d. prim-ministru.

D. Maior E. Adamovici din aviaţia armatei române, basarabean de origine, a fost detaşat cu serviciul la corpul 6 armată din Chişinău.

D. I. Barbu Delavrancea marile scriitor al neamului nostru se află g eci bolnav la Iaşi. Li dorim grabnică însănătoşare.

Pentru orfanii basarabeni D-ne Elena Maior Adamovici va deschide la Chişinău o expoziţie de pirogravia, care oglindeşte arta românească. Banii ce se vor aduna din această expoziţie vor servi la ajutorarea orfanilor din război ai Basarabiei, cari de un veac nu au ştiut ce este o mângâiere.

Reorganizarea magistraturii în Basarabia. Guvernul a delegat pe d-l V. Erbiceanu, consilier la Curtea de Casaţie să studieze chestiunea reorganizării magistraturii în Basarabia. În acest scop d-l Erbiceanu a şi venit la Chişinău.

Guvernul mai studiază chestiunea numirilor ce urmează a se face în celelalte administraţii din Basarabia.

Decorarea drapelului vânătorilor de munte. — În ziua de 2 Aprilie familia regală a asistat în Târgu-Neamţ, la decorarea cu ordinul „Mihai Viteazul” a drapelului vânătorilor de munte, pentru vitejia cu care au luptat în vara anului trecut. Acest regiment are ataşaţi în unităţile de voluntari ardeleni.

Jurământul miniştrilor basarabeni. — Alături d. Inuceţ şi Ciuhureanu, numiţi miniştri fara portofoliu în guvernul românesc, au depus jurământul înaintea M. S. Regelui şi în prezenţa d-lui A. Marghiloman.

Bolşevicii gonii dela Don. Ziarele ruseşti anunţă că *Donul* a fost curăţat de bolşevici, în urma luptelor victorioase purtate de cazaci.

Misiunea franceză din România. După cum se anunţă misiunea franceză a sosit cu bine în Anglia.

Cele din urmă ştiri

Italienii pe frontul francez

Primul ministru italian Orlando a declarat că foarte curând drapelul regimentelor italiene vor flăcăi pe frontul francez alături de cele ale aliaţilor.

Luptele dela St. Michel

Paris 8 Aprilie. În cursul zilei activitate de artilerie la sud-vest de l'Avre şi pe amândouă malurile Meusei. La răsărit de St. Michel, germanii au încercat ieri un atac pe un front de 1 km. spre Solohprey, ocupând câteva tranşee franceze înaintate; — contra atacurile franceze i-au scos îndată.

Ce zice generalistmul Foch?

Comandantul suprem al oşilor aliaţi de pe frontul apusean, întrebât asupra crâncenilor ofensive date de germani a răspuns: „*Not putem fi mulţumiţi de felul cum merg lucrurile*.”

Germanii au capturat flota rusă din Marea Neagră

Se ştie că trupele germane au gonit pe bolşevici din Crimeea, ocupând şi această parte a Rusiei.

Trupele germane au capturat aci întreaga flotă rusească din Marea Neagră. Bolşevicii au părăsit vasele, sau le-au predat fără împotrivire şi fără a scufunda vre-un vapor.

Se spune că unele din aceste vase au început a fi trimise spre Dardanele.

Spre monarhie

Tot mai multe ştiri vin din Rusia, că poporul sătul de republica egimului bolşevist, cere readucerea monarhiei.

Cherenschi în Japonia

Ştiri din Vladivostoc spun că Cherenschi se află în Tokio, unde tratează cu guvernul japonez pentru a da ajutor Rusiei.

Republica Uralului a declarat războiul bolşevicilor

Guvernul republicii Uralului a declarat războiul *Sfatului comisarilor populari* şi şi a trimis vasele spre Samara.

Anunţ

Atragem atenţia publicului consumator asupra unui falsificator de alimente, anume: *Iacob Gilik*, din Chişinău, Kurnierskaia No. 19 care sub Firma de „Charles Gervais” a pus în vânzare în dataua casei franceze „Charles Gervais” din Paris si concesiionar lor săi „Lăplăria Aurora” din Bucureşti, ordinara brânză de vacă cu etichete furate dela noi; fapt constat şi dovedit de Pretoratul din Chişinău, așa ca falsificatorul va fi dat în judecata penală.

Alfred R. Zavadynski Asociatul lăptăriei cu aburi „Aurora” din Bucureşti

„Charles Gervais” minunata brânză franceză, se vinde cu 12 ruble duzina. Chişinău Moghilevsca 5.

AVIZ

Se aduce la cunoştinţa publicului că nou aranjata fabrică de cârnaţi, fabrică dificite mezeluri după metodele cele mai moderne şi de cea mai bună calitate. Comenzi pentru restaurante, cafele, cooperative, se primesc şi prin telefon (No. 3-10) şi se execută neînfrăzbit cu preţuri obicnuite.

Vânzarea en gros la fabrica Puşchinsca No. 14: într-in mic la Piaţa nouă.

absolventă a facultăţii de literă din Bucureşti, dorind a petrece vara la ţară, oferă în schimbul intrinţării, lecţiuni de limba franceză sau română.

A întreba M. P. la ziar. 1-5

ANUNŢ

Sâmbătă la 7 Aprilie vânzare totală de încălţăminte la noul magazin P. C. Vlasu şi Co. din Str. Alexandru cel Bun, între Capeceasca şi Armeanscaia, vis-a-vis de magazinul Comp. Singer. Se vând şi alte mărfuri. 1-1

Răspăţă de 10.000 de lei

Se dă aceluia care va afla şi denunţa unde se află colecţia de tablouri de *Grigorescu*, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman-Jean, 5 de alţii), furată din trenul care a venit dela Kiev şi care a fost atacat de către bolşevici în gara Chişinău în ziua de 6 Ianuară. c.

A seadresa Lt.-colonelului *Gogu Iliescu*, Str. *Bucăncescu* No. 15, Iaşi. 1-1

ANUNŢ

Casa de import „Gh. Diaconescu” din Cordăreni-Dorohoi (România) doreşte să cumpere din Basarabia tot felul de mărfuri de îmbrăcăminte, încălţăminte şi bumbac pentru pânză. Casele serioase să trimită oferte lămurite precum şi preţurile. 1-5

ANUNŢ

Direcţiunea căilor ferate angajează funcţionari cari să ştie vorbi şi scrie bine ruseşte şi româneşte.

Doritorii se vor adresa la biroul Direcţiunii din Gara Chişinău, D-lui *inginer Pretorian*. 2-1

apă de Colonia, săpun, pudră şi alte articole cosmetice de prima calitate şi din cele mai bune fabrici ruseşti şi străine au sosit la **Asociaţia Coaforilor**, str. Gogol, telefon 4-40.

În salonul de dame lucreaza cei mai buni maeştri din Odesa. Frizuri moderne. Se vopseşte părul în toate culorile. Mare asortiment în coafură. 2-8

CRONICA CULTURALA

— Societatea istorică şi literară din Chişinău. —

În ziua de 1 Aprilie a. c. conform înştiinţării făcute prin gazete s'a ținut a doua sesiunea a societăţii istorice şi literare din Chişinău.

La această sesiună au luat parte, pe lângă mai multe persoane locale pentru intia dată şi un număr de harnici tuzavăştori de peste Prut.

Di prof. Frăţiman preşedintele a făcut cunoscut pricinile neapărate, a îngheterii acestei Societaţi şi anume:

Trebunţa ca monumentele istorice să fie păstrate pentru viitorime, împreună cu toate dovezile, ca: documente, odoare din biserici, scrieri vechi româneşti, etc. care chiar şi acum în prezent s'a instrăduşă din ţară de către duşmanii neamului nostru. Cum de exemplu cazul cu Evanghelia dăruită mănăstirei Căpřiana de gospodarul Moldovei Petru Lăreş la 1642 scrisă pe pergament şi acum dusă în Rostov, cum ni se spune pentru mai asigurate ei păstrare!...

Apoi necesitatea de a face săpături prin corgane şi măguri, în care se păstrează urne de obiecte şi vase foarte preţioase prin vechimea lor. S'a citat corganul din satul Megura (finutul Bălţi) în care cu toată probabilitatea se păstrează chiar poate şi vase antice, ce neapărat trebuie strânse în un muzeu unde să se vadă urmele istoriei trecute.

S'a emis părerea că corganul din Megura poate să ne descopere urmele Scitilor sau altor neamuri, ce au vieţuit în ţara noastră şi acest corgan poate să fie identic cu corganul Culi-Oba din vechial Pentieapeu (astăzi Kerciu) lângă Marea Azov.

Apoi s'a atras atenţiunea că nu ne putem lăuda că cunoaştem poporul nostru, până când nu vom şti producţiunile geniului său şi până când materialul folcloric, în care s'au cristalizat toată suferinţa, toată speranţa şi idealurile poporului român nu va fi adunat, sistematizat şi studiat.

Pentru toate acestea Societatea se va îngriji cu organizarea unui muzeu regional în Chişinău, unde se vor păstra toate obiectele privitoare la istorie, arte şi literatură.

Societatea îşi la obligaţiunea a pune descoperirile făcute la cunoştinţa doritorilor publicând un *Anuar*, a cărui apariţie va fi în fascicole lunare sau trimestriale, după însemnătatea şi bogăţia materialului.

Apoi d. prof. Nistor a dat citire Statutului alcătuit în acest scop de o comisiune ad-hoc. şi care cu puţine modificări, în urma discuţiunilor urmate, a fost votat în unanimitate.

Aşteptăm ca bunii Români şi alţi iubitori de ştiinţă să se grăbească a se înscrie în societate şi a contribui din toate puterile la ajungerea scopului urmărit de Societate.

Iustin Steţian Frăţiman.

Germanii oprîţi pe frontul francez

D. Marinovici, ministrul Serbiei în România a sosit ieri dimineaţă în oraşul nostru.

Dela o persoană din apropierea D-sale aflăm că după cele din urmă ştiri sosit la Iaşi ofensiva germană de pe frontul franco-englez a fost cu totul oprită pe loc.

Grânduirea vieţii în Basarabia

— Trimiterea jandarmilor la sate —

Comanduirea oştilor române, a luat măsuri pentru paza şi rânduiala vieţii din satele Basarabiei, ca de-acum înainte să poată începe munca spornică dorită de toată lumea.

În acest scop, ieri au fost strânşi în curtea garazoanei din Chişinău, un mare număr de ostaşi cu ştiinţă de carte, cari vor fi trimişi în satele Basarabiei ca jandarmi.

După slujba religioasă săvârşită de către părintele Comănescu (transilvănean) preotul militar al reg. 2 vânătorii, la care era de faţă şi d. maior de jandarmi *Pretorian* d. colonel de jandarmi *Mihail Racoviţa* s'a întors către viitorii jandarmi cu o frumoasă cuvântare.

Am ascultat cu plăcere îndrumările părinteşti ale d-lui colonel care lămuria ostaşilor chemarea ce au de îndeplinit. Nu asprime şi cruzime — zi-cea d-sa — ci înduşoare şi îngăduinţă să arătaţi faţă de ţărâni moldoveni, cari au suferit destul sub jugul rusec. Acum trebuie să răsuflaţi şi ei şi să vadă că o stăpânire dreaptă şi frăţească a venit deodată cu unirea.

S'a vă purtaţi bine cu acest popor blând, cinstit şi harnic, povătuindu-l pe calea dreptăţii şi a legii. *Să lăsaţi tot ce e rău şi putred dincolo de Prut, ducând cu voi numai ce e bun şi sănătos.*

Lucrând astfel veţi găsi în mine un părinte, care vă va da tot ajutorul dar care nu va întârzia să fie cu toată asprimea faţă de cei ce se vor face vinovaţi de calcări de lege.

După cuvântarea d